

Актуальні проблеми права та публічного управління

УДК: 35.078.4:316.77; JEL classification: D83, D73

DOI: <https://doi.org/10.36887/2524-0455-2023-5-8>

ВИЛГІН Євген Аркадійович, доктор наук з державного управління, доцент кафедри державного управління публічного адміністрування та економічної політики, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, <https://orcid.org/0000-0003-3607-2711>

БЕЛЯВЦЕВА Вікторія Володимирівна, доктор економічних наук, професор кафедри державного управління, публічного адміністрування та економічної політики, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, <https://orcid.org/0000-0001-8773-9307>

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ КОМУНІКАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ІНСТРУМЕНТУ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ

Вилгін Є.А., Белявцева В.В. Сучасні тенденції розвитку комунікаційної діяльності як інструменту публічного адміністрування.

У статті аналізується комунікаційна парадигма взаємин влади й суспільства. Аналізуються основні функції комунікації. Розглядаються різні стадії комунікативного процесу. Висвітлюються сучасні підходи у сфері управління політико-комунікативними процесами в органах влади. Звертається увага на ускладнення соціальної структури та зв'язків, збільшення недержавних учасників політичного процесу, формування інфраструктури інформаційного суспільства, а також зростання ролі горизонтальних зв'язків, що вимагають нових підходів в управлінні політичними процесами. Основну увагу наукової статті приділено новим комунікаційним практикам і можливостям їх використання в політичній діяльності, серед яких виділяються технології стратегічного управління і PR-діяльності, технологія краудсорсингу, інтернет-технології, а також мережеві спільноти. Нові інформаційні технології здатні істотно трансформувати сучасні комунікаційні практики органів влади, з одного боку, сприяючи утвердженню жорстких форм влади, заснованих на підпорядкуванні, суб'єктно-об'єктних відносинах. З іншого боку, інформація може бути використана для формування нового образу влади, що отримав у літературі поняття «м'якої влади», використовує «soft-технології». У сучасних демократичних державах здебільшого взаємодія органів влади з об'єктами соціально-політичного процесу забезпечується шляхом використання інструментів політичної комунікації і вибудовування механізмів зворотного зв'язку. Роль комунікаційних відносин у системі державного управління зростає, а сам комунікаційний складник політичної дійсності змінюється та постійно ускладнюється. Нині в Україні формально закріплені легітимні механізми взаємодії органів влади із суспільством. Однак їхня ефективність постійно ставиться під сумнів як політологами, так і самими об'єктами соціально-політичного процесу. Стратегічні трансформації, що відбуваються нині в політичному житті країни щодо зміни курсу політичного і соціально-економічного розвитку, припускають і зміну політико-комунікаційного складника політичного процесу. При цьому сама влада на вищому рівні висуває нові вимоги до політичної комунікації органів влади, які полягають у переорієнтації на відкрите обговорення стратегій і напрямів розвитку країни, а також у переході до відкритого й інтерактивного формату взаємодії.

Ключові слова: державне управління, комунікація, зв'язки з громадськістю, державна комунікація, стадії комунікації.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Відкритість публічної влади є важливою умовою демократизації держави, становлення громадянського суспільства, основою утвердження демократичних норм і правил у відносинах органів влади та громадськості. При цьому слід мати на увазі, що інституалізація демократії вимагає серйозної наукової роботи, а також створення таких умов діяльності органів державної влади, за яких вони будуть мати можливості (організаційні та професійні) здійснювати ефективну комунікацію з громадськістю. Доцільно також згадати, що цей аспект комунікативної взаємодії влади й суспільства, спрямований на формування постійного конструктивного діалогу з метою забезпечення легітимності наявного порядку та надання йому стабільності, практично не досліджений.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема взаємин влади й суспільства хвилювала ще давньогрецьких філософів, ідеї яких потім отримали свій розвиток у працях Н. Макіавеллі, Ж.-Ж. Руссо, Т. Гоббса, Дж. Локка та інших мислителів. Активна дискусія на цю тему відбувалась у межах теорій масового суспільства (Г. Лебон, Г. Тард, Х. Ортега-і-Гассет, К. Маннгейм, Г. Блумер та інші). Крім того, взаємини в системі «керуючі – керовані» активно обговорювались і під час дискусій про громадянське суспільство, які в 90-х роках ХХ століття знову активізувались на хвилі демократичних перетворень у колишніх соціалістичних країнах. Усе це говорить про значний інтерес до проблеми побудови діалогу між владою й суспільством, а також його інформаційного складника. Для дослідження питань, що стосуються теорії

комунікації в сфері державного управління, необхідно узагальнити потенціал багатьох наук і вивчити можливості використання їх у державно-управлінській діяльності країн пострадянського простору.

Найцікавішою в межах комунікаційного підходу до обґрунтування влади видається онтологічна концепція Х. Арендт, яка зводиться до того, що політика – це дія на основі переконання. Ексклюзивність учасників політичної комунікації виражається в їхній свободі та рівності. Відповідно, для збереження балансу суспільних відносин і сам інститут влади має відповідати здатності діяти гуманно, спільно і в згоді одне з одним. На думку Х. Арендт, влада – це не власність або властивість окремого суб'єкта, а багатостороннє інституціональне спілкування. Влада виникає тільки тоді, коли в індивідів з'являється потреба об'єднатися, жити і діяти в згоді. Інакше кажучи, необхідність у соціальному консенсусі вступає в пряму залежність з характеристиками життєздатності державного апарату.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є спроба проаналізувати комунікативні теорії і можливість їх використання в сфері публічного управління. У сучасних умовах одним із актуальних питань побудови демократичного суспільства є питання комунікативної взаємодії органів державної влади з громадськістю, яке так само може не тільки сприяти політичній стабільності суспільства, а й дати можливість органам влади спільно з громадськістю вирішувати питання управління державою.

Виклад основного матеріалу дослідження. Державна комунікація покликана виконувати таку низку функцій:

- консервативну, спрямовану на збереження статус-кво державної системи, що сприяє стабільному існуванню соціального організму;
- координуючу, покликану забезпечувати координацію владних впливів суб'єкта управління відповідно до параметрів об'єкта управління і їх можливими змінами;
- інтегруючу, пов'язану зі здійсненням такої державної політики, яка б враховувала інтереси всіх елементів суспільної системи, сприяла виробленню і прийняттю узгоджених управлінських рішень;
- мобілізаційну, спрямовану на забезпечення легітимності чинного громадського порядку, отримання підтримки та схвалення суспільства з приводу прийнятих управлінських рішень;

– соціальну, пов'язану із засвоєнням у процесі інформаційного обміну соціально-політичних норм, цінностей і традицій держави, підвищенням рівня політичної компетентності громадян.

Систематизуючи теорії масової комунікації, Д. Макквейл виділяє чотири види зазначених теорій:

- соціологічні (пояснюють природу масового спілкування);
- нормативні (вивчають можливі впливи медіа, як вони можуть діяти на суспільство залежно від виду політичної системи й державного управління);
- прикладні (знання практиків);
- теорії здорового глузду (системи знань людей про медіа, їхній досвід спілкування зі ЗМІ).

Як відомо, важливим складником комунікації є інформація. Управління та інформація повинні бути тісно пов'язані між собою. Інформація – це інтерпретація даних, це основа діяльності кожної організації. Інформаційні потоки є важливим фактором еволюції світоглядних процесів. Звідси в процесі генези комунікативних теорій можна простежити три стадії розвитку комунікацій: міжособистісна комунікація (розмова, листи, телефон), медійна комунікація (газета, радіо, телебачення), інтернет-комунікація.

Перша стадія розвитку комунікацій – міжособистісна комунікація. Безпосередньому контакту як методу комунікації віддає перевагу більшість людей. Вони обирають саме цей спосіб спілкування. Найціннішим, на нашу думку, є цей метод у державному управлінні під час управління проектами. Недоліком цього методу є необхідність організації зустрічей, що часом буває складно, коли сторони перебувають у віддалених одне від одного місцях і потребують додаткових витрат. Як наслідок, процес прийняття рішень втрачає оперативність.

Телефонна розмова є необхідним і важливим методом комунікації в державному управлінні. Телефонна розмова найчастіше відбувається між двома людьми, хоча можуть бути й телефонні збори під час аудіо- чи відеоконференції. Телефони найбільш корисні, коли необхідна швидка комунікація, термінове ухвалення рішення або якщо між співрозмовниками велика відстань. Незважаючи на численні переваги телефонних розмов, слід зазначити, що складно організувати телефонні переговори для великої кількості людей. Поширеним методом у державному управлінні є листування як офіційна форма

комунікації. Оптимальним став цей метод із введенням цифрового підпису.

Привабливою для державного управління є теорія дифузії інновацій. Відповідно до цієї теорії, в розробленні якої брали участь такі вчені, як Г. Тард, Е. Роджерс, А. Бандура, будь-яка інновація (нова ідея, технологія, нові знання, нова поведінка тощо) поширюється в суспільстві, як крива, яку можна описати так: спочатку кілька індивідів беруть нову ідею, потім інновація поширюється серед більшої кількості індивідів, і, нарешті, темп поширення падає.

На думку Е. Роджерса, на швидкість процесу впровадження нововведень і змін впливають п'ять факторів, зокрема такі: переваги нововведення перед традиційним, сумісність «нового» з наявною системою (цінностями, досвідом, потребами й так далі), складність або простота нововведення для розуміння; можливість апробації (експериментального додатки), комунікативність нововведення (легкість поширення між співробітниками) [2, с. 11].

Друга стадія розвитку комунікацій – медійна комунікація, спілкування з використанням засобів масової інформації. Поширеними методами інформування про діяльність органів державної влади є інформування через газети, радіо, телебачення. Їх використовують найчастіше тоді, коли є потреба ознайомлення з інформацією великої групи споживачів. Друга світова війна змусила вчених у 1940–1950-х роках переглянути теорію сильного впливу медіа. Проаналізувавши ефективність комунікаційних кампаній, вчені визнали їх не досить ефективними й запропонували теорію двоступеневого впливу.

П. Лазарсфельд і його колеги дійшли висновку, що міжособистісна комунікація поряд із впливом лідерів громадської думки повинна бути опосередкована зв'язком між масою і медіа. Прийнятною для державного управління є теорія Г. Лассвелла.

Американський політолог і дослідник пропаганди Гарольд Лассвелл запропонував лінійну модель спілкування, яка стала класичним зразком досліджень масової комунікації. Відповідно до цієї моделі визначаються:

- 1) комунікатор (інстанція, організуюча і контролює процес масової комунікації);
- 2) повідомлення (контент-аналіз);
- 3) технічні засоби;
- 4) аудиторія (її кількісно описувані соціальні та соціально-психологічні характеристики);
- 5) результати (зміни у свідомості аудиторії).

Третя стадія розвитку – інтернет-комунікація. Нова комунікаційна система, як зазначає М. Кастельс, значно послаблює символічну владу традиційних відправників повідомлень. «Мережева комунікація ефективніша, ніж вплив віддаленого харизматичного авторитету за особистих контактів». Роль традиційних соціальних спільнот у масових комунікаціях стала зменшуватися. Новітні комунікаційні технології створюють принципово інше, невідоме раніше співвідношення «глобальний простір – час», локальний, обмежений простір буквально стає світовим, а конкретний час набуває відносного характеру. Звичайний комунікативний процес у державному управлінні має пірамідальну форму, на вершині якої є джерело інформації, а в основі – безліч реципієнтів.

В умовах нових інформаційних технологій в Інтернеті, навпаки, все більше стає тих, хто посилає інформацію, і все менше тих, хто її чує. Коли в аудиторії всі починають говорити, піднімається неймовірний шум, який порушує процес нормального обміну інформацією. Аналогічним способом гігантська кількість інформації, яка циркулює в комп'ютерних мережах, може викликати стреси, породжені нервовим перевантаженням, а також почуття, відчуження, пов'язане з явищем, званим психологами «інформаційним перевантаженням» або «інформаційним шоком» (info-shock).

Це зумовлено тим, що здібності людини отримувати інформацію різко розширилися і людство все більше ризикує зазнати «інформаційного перевантаження». Одночасно окреслилася тенденція зростання числа інтерактивних мережевих спільнот і числа користувачів, які займають в Інтернеті активну комунікаційну позицію.

Число ступенів комунікативної свободи, безумовно, зростає. За наявності досить невеликих ресурсів будь-який користувач може включатися в життя майже безмежної кількості віртуальних спільнот. Зростає і кількість людей, які включені в активні форми соціальної поведінки в мережі. Влада змінює стиль спілкування з впливу на діалог, з ієрархічної підпорядкованості – на горизонтальну комунікацію.

Відповідно, встановлюються нові типи і моделі відносин. У багатьох країнах світу зроблено успішні спроби організувати населення в мережі в межах структур місцевого самоврядування. В. Дзюндзюк наводить таку класифікацію мережевих співтовариств: співдружності інтересів, ігрові співдружності; географічні співдружності, співдружності

взаємин, які сформовані навколо певного життєвого досвіду, комерційні співдружності, віртуальні держави.

Особливий інтерес для державного управління становлять останні, адже віртуальні держави мають практично всі атрибути державності (герб, прапор, уряд, закони тощо), за винятком території. Така держава має навіть владу у вигляді модератора. Соціальні рухи в мережевому суспільстві трансформуються в так званій «флешмобінг», який є ефективною технологією організації громадських об'єднань і рухів у реальному просторі за допомогою віртуальних ресурсів [3, с. 104].

Нові технології створюють нові можливості, розширюючи ступені свободи кожної окремої людини. Тому в межах сучасних теорій масової комунікації істотний дослідний акцент робиться на ролі нових засобів комунікації. Наприклад, в управлінні PR-комунікаціями в органах влади можна виділити кілька напрямів. По-перше, формування інформаційного та політико-комунікативного поля, визначення форм і методів взаємодії з учасниками політичного процесу. Ця взаємодія може бути як публічною, так і непублічною; у межах сформованих інститутів, а також у межах неформального спілкування. По-друге, формування порядку денного питань соціального, економічного і політичного розвитку, щоденна діяльність органів влади з інформування громадськості та трансляції прийнятих рішень. По-третє, взаємодія з питань вироблення політичного курсу.

Технологія спільного вироблення політичного рішення владою і суспільством може бути втілена в практиці краудсорсингу, особливістю якого є використання ресурсу громадськості як експерта щодо формулювання потреб; у визначенні ефективних управлінських практик Інформаційно-технологічні досягнення висунули на перший план електронні ЗМІ, виникнення діалогових способів політичної комунікації, формування «електронних спільнот», що перевели політичну сферу на новий рівень, «online-політику».

За допомогою інтернет-технологій широкий прошарок населення може брати участь у політичному житті, комунікувати з владою з різних питань і брати участь в обговоренні та реалізації владних рішень. Інтернет впливає на політику і в «офлайн»-просторі: найбільш активна частина суспільства перемістилася в інтернет-простір, а контент традиційних ЗМІ багато в чому вже визначається онлайн-процесами.

В Україні онлайн-технології набувають усе більшого визнання й поширення як

ефективний метод політичних кампаній, інформаційного каналу влади і суспільства, а також як засіб політичної боротьби. Можна констатувати, що нові інтернет-технології міцно увійшли в політичну практику й стали предметом вивчення політології. Політичний інтернет-PR (або web-PR) можна визначити як «процес двосторонньої комунікації за допомогою інформаційно-комунікаційної громадської мережі електрозв'язку Інтернет між суб'єктом політики й користувачем мережі, метою якого є популяризація та впровадження політичних програм та ідей».

Методи політичного інтернет-PR різноманітні. Засоби масової інформації є одними з перших, хто усвідомив переваги і можливості Інтернету, формують віртуальну стрічку новин і створюють альтернативне масмедійне середовище з більшими можливостями, ніж у традиційних ЗМІ. Політичні блоги і форуми дають можливість ініціювати і моделювати в необхідному ключі дискусію. Найбільш ефективними є політичні вебсайти, тому що дають змогу розмістити необхідний обсяг політичної інформації, здійснювати інтерактивні способи взаємодії з громадськістю.

Нарешті, в політичній практиці спостерігаються банерна, контекстна і текстова реклами інтернет-комунікації, які зумовили появу принципово нових суб'єктів публічної політики у вигляді локальних структур – ком'юніті (community) або мережеві спільноти – це відносно стійкі групи людей, що взаємодіють за допомогою мережі Інтернет, володіють спільністю інтересів і здійснюють діяльність у віртуальному просторі.

Мережеві технології формують Open Space – відкритий простір, «в якому відкриваються нові можливості для розвитку громадянського суспільства, подолання особистісної ізоляції громадян, фрагментації суспільства, ангажованості органів державної влади [3, с. 155]. Нові інформаційні технології здатні істотно трансформувати сучасні комунікаційні практики органів влади, з одного боку, сприяючи твердженням жорстких форм влади, заснованих на підпорядкуванні, суб'єктно-об'єктних відносинах. З іншого боку, інформація може бути використана для формування нового способу влади, який отримав у літературі поняття м'якої влади, що використовує soft-технології.

Відповідно, в комунікаційній практиці функціонування сучасної держави можна виділити дві моделі управління, що мають істотну відмінність у принципах взаємодії зі суспільством: управління, яке засноване на переконанні; управління, яке засноване на

примусі. Переконавання в управлінській практиці здійснюється на основі впливу і технологій маніпулювання суспільною свідомістю. У цьому випадку влада використовує soft-технології для взаємної комунікації з представниками цільових аудиторій, двосторонню діалогову комунікацію на основі чітких і ефективних механізмів вибудовування зворотного зв'язку, а також більш інтерактивним характером взаємодії.

Другий тип управління, який заснований на примусі, пов'язаний із поняттям влади в його класичному варіанті, на «легітимному насильстві». Подальше збільшення, закритість і непрозорість процедур влади в сукупності зі всебічним контролем влади над джерелами і змістом інформації, що циркулює в політико комунікативному просторі, призводять до встановлення тотальної цензури. Комунікація розглядається як елемент нагляду за громадянами [4, с. 28].

Суспільство все більш виключається з діалогу, оскільки владі вигідно поляризувати суспільство, яке розділене на фронти. У цій моделі процес комунікації залишається і закріплюється як односпрямований від влади до суспільства, активно розвиваються технології політичної реклами, пропаганди. Обидва типи управління поширені в політичній практиці та можуть бути умовно позначені як демократичний і авторитарний типи управління.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Підбиваючи підсумки, можна стверджувати, що для несформованого інформаційного суспільства потрібно створення мережевих управлінських інститутів, які дають змогу проводити державну політику на якісно новому рівні. Такими соціальними інститутами державного управління може служити інтернет-представництво органів влади. За умови збільшення рівня інформатизації суспільства органи влади здатні істотно знизити витрати на бюрократичний апарат, домогтися поліпшення надання державних послуг і здійснити інституційні

реформи в галузі державного управління з урахуванням мережевого характеру трансформації сучасних спільнот.

Отже, в процесі розвитку комунікативних теорій можна простежити три стадії розвитку комунікацій: міжособистісну комунікацію, медійну комунікацію, інтернет-комунікацію. Проведений аналіз свідчить про те, що нині вже сформувалася потреба в створенні діалогової моделі комунікації між державою та суспільством, усвідомлення якої характерно для всіх основних її учасників: чиновників, журналістів і самого населення.

Сучасне розуміння політичного управління полягає в стиранні кордонів між державою і громадянським суспільством, вертикальній і горизонтальній комунікації, зміщенні ролі органів влади в політичному процесі від моделі домінування до партнерських відносин з інститутами громадянського суспільства. Віртуальний простір надає можливості використання традиційних методів політичного PR, а також нові технології прямого впливу на цільову аудиторію.

Сьогодні основний фактор політичного процесу – нові інформаційні технології, які здатні істотно трансформувати сучасні владні практики і призвести до розвитку нових форм державної комунікації. Необхідним стає створення механізмів взаємодії влади та суспільства на основі конструктивного діалогу, технологій, спрямованих на пошук компромісів і солідарне вирішення конфліктів. Саме цими принципами в побудові комунікаційної політики слід керуватися політичній еліті для збереження стабільності наявної політичної системи.

Отже, спільним знаменником нової ідеології публічного управління повинна стати теза про те, що в сучасних умовах ефективність вирішення суспільних завдань визначається побудовою міцного комунікаційного мосту між державою та суспільством. За таких умов інструмент комунікативного впливу влади стане найважливішим гарантом збереження її легітимності.

Література.

1. *Бацевич Ф.С.* Основи комунікативної лінгвістики. URL: <https://academiapc.com.ua/product/123>.
2. *Галицька М.М.* Міжкультурна комунікація та її значення для професійної діяльності майбутніх фахівців. *Освітологічний дискурс*. 2014. № 2 (6). С. 23-32.
3. *Грицяк Н.В., Литвинова Л.В.* Державне управління в умовах розвитку інформаційного суспільства: навчальний посібник. Київ: К.І.С., 2015. 108 с.
4. *Дегтярьова І.О.* Інтернет-сайти як ефективні інструменти забезпечення регіонального розвитку. *Дні інформаційного суспільства*: мат. щоріч. наук.- практ. конф. за міжнар. уч. Київ: НАДУ, 2013. 100 с.
5. *Дрешняк В.* Структура веб-сайтів повітових міст Польщі (на прикладі міст Поморського воєводства). *Новітні інформаційно-комунікаційні технології в модернізації публічного управління: зарубіжний і вітчизняний досвід*: мат. III наук.- практ. семін., Дніпропетровськ: ДРІДУ НАДУ, 2015. URL: http://www.dridu.dp.ua/konf/konf_dridu/itis%20seminar%202015/index.html.
6. *Ігнатенко О.В.* Формування міжкультурної комунікативної компетенції в процесі навчання

ділової англійської мови. URL: <http://confesp.fl.kpi.ua/node/1142>.

7. Кушнірюк В.М. Комунікативний етикет державного службовця: навчальний посібник. Київ: ТОВ "СІК ГРУП УКРАЇНА", 2013. 184 с.

8. Мальцева К.С. Міжкультурні непорозуміння і проблема міжкультурного перекладу. URL: <http://www.disslib.org/mizhkulturni-neporozuminnja-i-problemamizhkulturnogo-perekladu.html>.

9. Манакін В.М. Мова і міжкультурна комунікація. Київ: ЦУЛ, 2012. 288 с.

10. Макаренко Є.А., Рижков М.М., Кучмії О.П., Фролова О.М. Міжнародна інформація: терміни і коментарі. Київ: Центр віл. преси, 2014. 479 с.

11. М'язова І.Ю. Міжкультурна комунікація: зміст, сутність та особливості прояву (соціально-філософський аналіз). URL: <http://www.disslib.org/mizhkulturnakomunikatsia-zmist-sutnist-ta-osoblyvosti-projavu.html>.

12. Маматова Т., Шаров Ю., Зварич М. Участь громадськості у моніторингу надання послуг органами публічної влади: нормативне регулювання та існуючої практики. Київ. 2013. 120 с.

References.

1. *Batsevych, F.S.* *Osnovy komunikatyvnoi linhvistyky*. [Basics of communicative linguistics]. Available at: <https://academiapc.com.ua/product/123>.

2. *Halyts'ka, M.M.* (2014). «Intercultural communication and its significance for the professional activity of future specialists». *Osvitoholichnyj dyskurs*. № 2 (6). pp. 23-32.

3. *Hrytsiak, N.V., Lytovynova, L.V.* (2015). *Derzhavne upravlinnia v umovakh rozvytku informatsijnogo suspil'stva*. [Intercultural communication and its significance for the professional activity of future specialists]. K.I.S. Kyiv. Ukraine.

4. *Dehtiar'ova, I.O.* (2013). «Internet sites as effective tools for ensuring regional development». *Dni informatsijnogo suspil'stva*. [Internet-sajty iak efektyvni instrumenty zabezpechennia rehional'noho rozvytku]. *Proceeding of the Materials of the schorich. nauk.-prakt. konf. za mizhnar. uch. NADU*. Kyiv. Ukraine.

5. *Dreshpak, V.* (2015). «The structure of the websites of the district cities of Poland (on the example of the cities of the Pomeranian Voivodeship)». *Novitni informatsijno-komunikatsijni tekhnologii v modernizatsii publicznego upravlinnia: zarubizhnyj i vitchyznianyj dosvid*. [Struktura veb-sajtiv povitovykh mist Pol'schi (na prykladi mist Pomors'koho voievodstva)]. *Proceeding of the Materials of the III nauk.- prakt. semin. DRIDU*. Dnipropetrovs'k. Ukraine. Available at: http://www.dridu.dp.ua/konf/konf_dridu/itis%20seminar%202015/index.html.

6. *Imatenko, O.V.* *Formuvannia mizhkul'turnoi komunikatyvnoi kompetentsii v protsesi navchannia dilovoi anhlijs'koi movy*. [Formation of intercultural communicative competence in the process of teaching business English]. Available at: <http://confesp.fl.kpi.ua/node/1142>.

7. *Kushniriuk, V.M.* (2013). *Komunikatyvnyj etyket derzhavnoho sluzhbovtsia*. [Communicative etiquette of a civil servant]. TOV "СІК HRUP UKRAYNA". Kyiv. Ukraine.

8. *Mal'tseva, K.S.* *Mizhkul'turni neporozuminnia i problema mizhkul'turnogo perekladu*. [Intercultural misunderstandings and the problem of intercultural translation]. Available at: <http://www.disslib.org/mizhkulturni-neporozuminnja-i-problemamizhkulturnogo-perekladu.html>.

9. *Manakin, V.M.* (2012). *Mova i mizhkul'turna komunikatsiia*. [Language and intercultural communication]. TsUL. Kyiv. Ukraine.

10. *Makarenko, Ye.A., Ryzhkov, M.M., Kuchmij, O.P., Frolova, O.M.* (2014). *Mizhnarodna informatsiia: terminy i komentari*. [International information: terms and comments]. Tsentr vil. presy. Kyiv. Ukraine.

11. *M'iazova, I.Yu.* *Mizhkul'turna komunikatsiia: zmist, sutnist' ta osoblyvosti proiavu (sotsial'no-filosofs'kyj analiz)*. [Intercultural communication: content, essence and peculiarities of manifestation (social and philosophical analysis)]. Available at: <http://www.disslib.org/mizhkulturnakomunikatsia-zmist-sutnist-ta-osoblyvosti-projavu.html>.

12. *Mamatova, T., Sharov, Yu., Zvarych, M.* (2013). *Uchast' hromads'kosti u monitorynhu nadannia posluh orhanamy publichnoi vlady: normatyvne rehuliuвання ta isnuiochoi praktyky*. [Public participation in monitoring the provision of services by public authorities: normative regulation and existing practice]. Kyiv. Ukraine.

Abstract.

Vilgin Y., Belyavtseva V. Current tendencies in the development of communication activities as a tool of public administration.

The article analyzes the communication paradigm of relations between government and society. The main functions of state communication are analyzed. Different stages of the communicative process are considered. Modern approaches in the field of management of political and communicative processes in government bodies are highlighted. Attention is drawn to the complication of the social structure and connections, the increase of non-state participants in the political process, the formation of the infrastructure of the information society, and the growing role of horizontal connections, which require new approaches in managing political processes. The focus of the scientific article is on new communication practices and the possibilities of their use in political activity, among which strategic management technologies and PR activities, crowdsourcing technology, Internet technologies, and network communities stand out. On the one hand, new information technologies can significantly transform the modern communication practices of authorities, contributing to the establishment of rigid forms of power based on subordination and subject-object relations. On the other hand, information can be used to form a new image of power, which received the concept of "soft power" in the literature, using "soft technologies". In modern democratic states, for the most part, the interaction of authorities with the objects of the socio-political process is ensured by using political communication tools and developing feedback mechanisms. The role of communication relations

in the public administration system is growing, and the communication component of political reality is changing and becoming increasingly complicated. Legitimate interaction mechanisms between authorities and society are now formally established in Ukraine. However, their effectiveness is constantly questioned by both political scientists and the very objects of the socio-political process. The strategic transformations currently taking place in the country's political life, following a change during political and socio-economic development, also suggest a change in the political and communication component of the political process. At the same time, the government itself at the highest level puts forward new requirements for political communication of the authorities, which consist of a reorientation to an open discussion of the strategies and directions of the country's development, as well as a transition to an open and interactive format of interaction.

Keywords: public administration, communication, public relations, public communication, stages of communication.

Стаття надійшла до редакції 03.12.2023 р.

Бібліографічний опис статті:

Вилгін Є.А., Белявцева В.В. Сучасні тенденції розвитку комунікаційної діяльності як інструменту публічного адміністрування. Актуальні проблеми інноваційної економіки та права. 2023. № 5-6. С. 47-53.

Vilgin Y., Belyavtseva V. Current tendencies in the development of communication activities as a tool of public administration. Actual problems of innovative economy and law. 2023. No. 5-6, pp. 47-53.

УДК: 342.951; JEL classification: H51; I11
DOI: <https://doi.org/10.36887/2524-0455-2023-5-9>

КАЛІНІЧЕНКО Сергій Миколайович, кандидат економічних наук, доцент, Заступник генерального директора з міжнародного співробітництва, інновацій та розвитку, ДНП «Центр Тестування» МОЗ України, доцент кафедри менеджменту, бізнесу і адміністрування, Державний біотехнологічний університет, <https://orcid.org/0000-0003-3958-4763>

АВРЯТА Андрій Вікторович, аспірант, Державний біотехнологічний університет, <https://orcid.org/0000-0002-5100-2298>

ХАРЧЕВНИКОВА Лілія Сергіївна, доцент кафедри туризму, Державний біотехнологічний університет, <https://orcid.org/0000-0002-2571-8612>

ОЛІЙНИК Ігор Андрійович, аспірант, Європейський університет, <https://orcid.org/0009-0005-8403-4252>

**ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД: МОДЕЛІ ФІНАНСУВАННЯ
ТА ОРГАНІЗАЦІЇ СИСТЕМ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я**

Калініченко С.М., Аврята А.В., Харчевнікова Л.С., Олійник І.А. Закордонний досвід: моделі фінансування та організації систем охорони здоров'я.

Кожна країна у світовому співтоваристві створює та розвиває власні моделі системи охорони здоров'я, для яких властиві особливості розподілу економічних засобів для надання медичної допомоги та збереження здоров'я населення. Ефективність їх застосування в галузі охорони здоров'я визначається цілим рядом особливостей: багатоміжфакторною системою політичних, економічних, морально-етичних, культурних та інших відносин, що історично склалися в країні і т. д. Процес реформування залежить від того, якою владою наділена система державного устрою на всіх рівнях управління і які механізми регулювання, включаючи законодавство, а також фінансові стимули і санкції, може використовувати центральна влада по відношенню до територіальних органів управління. При тому, що форми організації національних систем охорони здоров'я різноманітні, основна їх мета – підвищення якості та доступності медичної допомоги, збільшення очікуваної тривалості життя, розбудова системи охорони здоров'я, орієнтованої на пацієнта шляхом зміни організаційно-економічних принципів управління відповідно до ринкових умов та міжнародних стандартів для забезпечення рівного доступу населення до якісної медичної допомоги та фінансового захисту у випадку захворювання; забезпечення попередження неінфекційних захворювань, зокрема шляхом посилення законодавства про здорове харчування, контроль над тютюном і алкоголем. У статті подано моделі національних систем охорони здоров'я різних країн світу. Показано особливості їх формування та функціонування. Від моделі фінансування медичного обслуговування залежить рівень регулювання та забезпечення рівного доступу населення до отримуваних послуг, їх якість, достатність і належність. Наголошено, що система охорони здоров'я, що склалася в тій чи іншій державі, є поєднанням елементів різних моделей, яке з плином часу може зазнавати змін, обумовлені змінами політичної ситуації у країні чи економічними чинниками. Зазначено, що реформування системи охорони здоров'я наразі є кардинальною зміною організаційно-економічних принципів управління відповідно до ринкових умов та європейських стандартів. Виокремити єдину найпрогресивнішу з вищенаведених не доцільно, оскільки в більшості випадків країни застосовують дуалізм окремих положень кожної з наявних моделей, щоб на практиці досягнути максимального результату.

Ключові слова: система, модель, управління, медична допомога, фінансування.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Зміни у соціальному та економічному розвитку будь-якого суспільства ставлять перед медичною галуззю країни принципово нові завдання, необхідні для створення доступної

ефективної системи охорони здоров'я. У даний час у всьому світі йде пошук розумного поєднання ринку та регулювання системи охорони здоров'я. Однак плюралізм напрямів реформування за недостатньої розробленості та